

Симетрія, холодні коридори, ідеальні кадри — простір сам по собі тисне, замикає, не випускає. Зло тут безлике, структурне, як архітектура.

Ще ритм. Кінг пише довго, з відступами, спогадами, внутрішніми голосами — напруження росте повільно, природно. Кубрик — це монтаж, довгі плани, повторювані мотиви, звук, який свердлить голову. Час у фільмі ніби зациклений, з нього немає виходу.

Тому фільм Кубрика — це не екранізація у звичному сенсі. Це окрема, дуже авторська річ. Кінг говорить про людину, її вибір, шанс на спокуту. Кубрик буде холодною, візуальною машиною жаху, де людина — лише гвинтик.

Отже, «Сяйво» Кубрика варто сприймати як окремий твір, який вступає в діалог з книгою Кінга, а не копіює її. Саме таке порівняння найкраще показує, наскільки по-різному література й кіно говорять про одне й те саме, тобто як зміна мови неминує змінює все: сенси, емоції, пріоритети.

М. Весельська

«КОРАЛІНА» НІЛА ҐЕЙМАНА В АНІМАЦІЇ ГЕНРІ СЕЛІКА

М. Veselska

“CORALINE” BY NEIL GAIMAN IN HENRY SELICK’S ANIMATION

Це два дуже різні, але по-своєму потужні погляди на одну й ту саму історію. Ґейман, до речі, писав повість майже 15 років. Спочатку для старшої доньки Холлі — одразу після того, як сім'я переїхала в новий будинок в Англії. Потім уже в США дописував для молодшої Медді. І сама Кораліна теж переїжджає. Саме в новій оселі все й починається.

У книзі дівчинка відчуває себе дуже самотньою. Батьки постійно зайняті, на неї майже не дивляться. Вона блукає будинком, знаходить замуровані двері й проходить туди. Інший світ спочатку здається ідеальним. «Інша мама» і «інший тато» надто уважні, смачно годують, хвалять, граються. Але очі в них — гудзики. І ось тут уже все стає зрозуміло: це пастка. Світ пропонує любов, якої бракує, але ціна — душа. Кораліна має стати лялькою назавжди. Вона боїться. Дуже. Але не здається. Шукає вихід, рятує справжніх батьків, перемагає «іншу маму» (Бельдам). І через усе це сильно дорослішає — вчиться довіряти собі й діяти, навіть коли страшно.

Повість вийшла дуже сильною і здобула серйозні нагороди — премії Брема Стокера, Г'юго, Неб'юла, про які автор скромно каже «кілька нагород».

Фільм «Кораліна у Світі Кошмарів» 2009 р. — лялькова анімація, майже без комп'ютерної графіки. Дію перенесли в Орегон. Знову копія будинку Ґеймана. І сам письменник був співсценаристом, тому вважає таке перенесення нормальним. Ляльки, текстуре, світло, кольори — усе це працює так, щоб інший світ спочатку здавався чарівним, а потім повільно ставав моторошним.

Кілька відмінностей одразу впадають в око.

По-перше, Кораліна у фільмі виглядає старшою. Бунтарка. Синє волосся, різкі відповіді мамі, демонстративна незалежність. У книзі вона молодша. Просто дитина, якій хочеться уваги.

По-друге, «інша мама» в повісті моторошна з першого погляду. Бліда шкіра, дивні пропорції, довгі пальці-кігті. У фільмі вона довше схожа на справжню маму. Загроза наростає поступово — через посмішку, поведінку, дрібниці. І від цього напруження виходить більш кінематографічним.

По-третє, у фільмі з'являється Вайбі Ловат. У книзі його немає. Він стає другом, з яким можна поговорити, поділитися думками. У повісті Кораліна майже весь час сама. Сама бореться зі страхами. Сама приймає рішення. Це робить історію набагато самотнішою й важчою. Вайбі все трохи пом'якшує. І навіть допомагає у фінальній битві.

Є ще одна деталь. У фільмі «інша мама» використовує ляльку-двійника Кораліни, щоб стежити. У книзі роль шпигунів виконують щури. І це виходить набагато ірраціональніше. Моторошніше. Оскільки пояснити це логікою майже неможливо.

В обох версіях Кораліна стикається зі світом, який здається ідеальним, але він насправді мертвий і хижий. Книга лякає сильніше саме уявою — ти домислюєш деталі, і вони залишаються в голові. Фільм показує жах прямо: ляльки, кольори, звуки. Через це він трохи м'якший. Позаяк усе видно, а не треба уявляти.

Іноді люди кажуть, що вся історія — це просто сон Кораліни. Через дитячі страхи, внутрішні конфлікти, символи. У книзі така версія дуже правдоподібна. Фільм через Вайбі й додаткові події робить усе реалістичнішим. Менш сонним.

Зрештою, і повість, і анімація — це два самостійні твори. Вони не копіюють один одного. Вони доповнюють. Книга розповідає глибше про самотність і внутрішню силу. Фільм додає візуальну магію, атмосферу, підтримку інших персонажів. І від цього історія стає доступнішою, але при цьому залишається дуже сильною — кожна по-своєму.

Д. Демідова

**ДВІ ІСТОРІЇ ОДНОГО ВБИВЦІ:
«ПАРФУМИ» ПАТРИКА ЗЮСКІНДА ТА ТОМА ТИКВЕРА**

D. Demidova

**TWO STORIES OF A MURDERER:
"PERFUME" BY PATRICK SÚSKIND AND TOM TYKWER**

Патрік Зюскінд народився 1949 р. Це той німецький письменник, який уже багато років живе дуже закрито, майже не показується на людях. Він один з найяскравіших представників європейського постмодерну. Його другий роман «Парфуми. Історія одного вбивці» вийшов у 1985-му й відразу зробив Зюскінда посправжньому всесвітньо відомим. Книга стала одним з найзнаменитіших німецьких творів другої половини ХХ ст. Успіх прийшов швидко. І пояснити його легко: тема дуже оригінальна. Мистецтво запаху тут — це потужна метафора влади, спокуси, маніпуляції людьми.

Том Тиквер (1965) — німецький режисер, сценарист і композитор. Він зняв однойменний фільм. І це реально була спроба зробити те, що в літературі показати майже неможливо — запах. Перекласти його на мову кіно. Тиквер використовує атмосферу, колір, ритм, рух камери, музику. Щоб глядач відчув: запахи ніби мають форму, фактуру, навіть свій простір.

Головний герой — парфумер Жан-Батіст Гренуй. У нього неймовірний нюх. Але при цьому він повністю позбавлений емпатії й звичайних людських почуттів. Його головна одержимість — створити ідеальний аромат. Такий, що викликає в людях абсолютну любов і поклоніння. Ім'я й прізвище героя — це не просто слова. Жан-Батіст — французька версія Іоанна Хрестителя. Гренуй — «жаба» французькою.